

REWILD
BEWILD
REWIRE

BELONG

REWONDER
BEWANDER
REWATER

GENT2030

gent:

Wat kunnen steden betekenen in een wereld die continu in verandering is?

Hoe kan cultuur die verandering mee aanzwengelen en sturen?

Welke steen kan Gent als Europese Culturele Hoofdstad voor Europa verleggen?

In Gent zijn we ons er meer dan ooit van bewust dat er veel antwoorden zijn op deze vragen. En dat de uitkomst sowieso ligt in de dialoog die we daarover aangaan. Daarom hebben we ervoor gekozen om van onze kandidatuur een collectief verhaal te maken. Na een bevraging bij meer dan 400 betrokkenen gingen 30 toekomstdenkers aan de slag. Onder begeleiding van 6 trekkers (Badra Djait, Emiel Lenaert, Fatih De Vos, Frederik Sioen, Noemi De Clercq, Tina De Gendt) gingen ze samen met de Stad op zoek naar antwoorden op cruciale vragen. Welke uitdagingen willen we aanpakken? Hoe gaan we daarbij te werk? Hoe kan Gent het verschil maken? We hebben elkaar bevroegd, scheef bekeken, links laten liggen en vervolgens omarmd. Deze tekst is het resultaat van dit traject.

Geen eindresultaat, maar een volgende stap op weg naar die kandidatuur. Nog los van het resultaat, mogen we best trots zijn op het proces dat de '30 van Gent2030' samen met de stad zijn aangegaan. Trouw aan onze roots als coöperatieve stad van burgerparticipatie en dwarsliggers, andersdenkend en normverlegend, maken we vandaag een statement van onze kandidatuur: we doen het samen of we doen het niet.

Meer dan ooit vraagt samenleven om moed en daadkracht. Het tempo waarop de samenleving verandert ligt hoger dan ooit. Als Europese Culturele Hoofdstad willen we die permanente stroom van nieuwe uitdagingen die op ons afkomt tegemoet gaan. Razendsnelle veranderingen op vlak van klimaat, een nooit geziene mobiliteit van mensen, ernstige economische en politieke crisissen... het is al lang niet meer de vraag of ze komen, maar wel wanneer en hoe snel na elkaar. Ze zorgen ervoor dat mensen onzeker zijn en het gevoel hebben - letterlijk of figuurlijk - hun plek kwijt te zijn. Dit tijdperk van permanente verandering, de 'agile era', smeekt om veerkracht en verbeelding, nieuwe allianties en verbindingen.

Hoe pakken we dat samen aan? Ondanks alle onzekerheden, is er één ding zeker: de stad is de toekomst. In 2030 wonen drie mensen op vijf wereldwijd in steden. Steden zijn vandaag knooppunten in globale netwerken, plekken waar we samenleven op basis van verschil en leren omgaan met snel opeenvolgende turbulenties en disrupties. Cultuur is het instrument waarmee we samen de stad van de toekomst vorm geven. Een stad waar iedereen zich erkend en thuis voelt. Dat is onze droom voor Gent2030: dat de stad een open en zorgzame vrijhaven kan zijn in een tijd van constante omwenteling, een circulair atelier waarin een nieuw cultureel burgerschap kan groeien. Ons erfgoed, onze tegendraadsheid en onze schaalgrootte zijn troeven die we volop in de schaal willen leggen bij Europa. Welke betere plek om te onderzoeken hoe we van steden plekken kunnen maken waar mensen echt toe kunnen behoren?

Een open, zorgzame stad. A space of belonging.

De druk op de ruimte in onze steden is enorm. Betaalbare ruimte om te wonen en te werken is schaars, net als ruimte voor creatie, ontwikkeling, ontmoeting en verbinding. En de angst voor ‘toevloed’ op de steden is groot. Nooit eerder bewogen zoveel mensen over de wereld als in de 21ste eeuw, voortgestuwd of op de vlucht voor klimaatopwarming, oorlog en totalitaire regimes. Maar hoewel steeds meer mensen in de stad gaan wonen, voelen steeds minder mensen zich er ook echt thuis. Door een gebrek aan fysieke, sociale en mentale ruimte, verliezen mensen aansluiting. Hoe kunnen we burgers en gemeenschappen - die hun plaats kwijt zijn - met elkaar verbinden, op de grond die ze delen? Waar kunnen we als stad het verschil maken in tijden van *displacement*?

Met Gent2030 starten we een zoektocht naar een nieuw soort cultureel burgerschap. Hoe kunnen we van Gent een gastvrije, gedeelde (culturele) ruimte maken waar iedereen zich thuis, erkend, gewaardeerd, gerepresenteerd en verbonden voelt - los van verschillen in achtergrond, taal of gender? We spreken het creatieve potentieel van de hele stad aan om samen de stad en Europa om te denken en het cultuurbegrip zelf te verbreden. Niemand is bezoeker, iedereen volwaardig deelnemer. We geven in het bijzonder jongeren, als **meesters van de verbeelding**, de sleutels in handen om de culturele ruimte mee vorm te geven. Met European Youth Capital 2024 hebben we hiervoor een ideale opstap.

Burgerschap gaat niet alleen over het individu, het gaat ook over verbinding. **Rewiring the collective**. We verbinden en verknopen zichtbare en onzichtbare netwerken, versterken bestaande verbindingen tussen gemeenschappen, generaties en maatschappelijke sectoren en domeinen. Zo kan Gent een zorgzame stad worden waar iedereen zich thuis voelt, zonder diens eigenheid te moeten opgeven. Een open en genereuze stad die zich laat voeden door wie er vertoeft en passeert.

ALS EUROPESE CULTURELE HOOFDSTAD WIL GENT2030 EEN OPEN EN ZORGZAME STAD ZIJN

We leven in een TIJD VAN “DISPLACEMENT”. Veel mensen hebben het gevoel hun plek kwijt te zijn. Door de druk op ruimte in de stad, door migratiestromen die het gevolg zijn van mondiale crisissen, door de snelheid waarmee de samenleving verandert.

We zetten in op EEN VERNIEUWD CULTUREEL BURGERSCHAP. Vanuit een breed cultuurbegrip maken we van Gent een gastvrije en gedeelde ruimte waar iedereen zich erkend, gewaardeerd, gerepresenteerd en verbonden voelt.

HOE DOEN WE DIT?

Jongeren krijgen maximaal vertrouwen en letterlijk DE SLEUTELS IN HANDEN: de middelen, de ruimte, de expertise én de netwerken.

DOOR in te zetten op ONZICHTBARE NETWERKEN EN TALENTEN willen we bestaande netwerken, talenten en expertise in Gent naar waarde schatten.

DOOR GEDEELD EIGENAARSCHAP als uitgangspunt te nemen, zetten we volop in op culturele cocreatie, coöperatie, coproductie. We maken de shift van DIY (do-it-yourself) naar DIT (do-it-together).

GENT KAN DIT

OMDAT GENT EEN JONGE, DIVERSE en ONDERNEMENDE STAD IS. De kandidatuur van Gent als Europese Culturele Hoofdstad is een kans om het aanwezige potentieel aan talent aan te boren.

OMDAT PARTICIPATIE EEN TROEF IS VAN HET CULTUURVELD. Gent is voortrekker op het vlak van burgerparticipatie, sociaal-cultureel werk, vernieuwende participatieve trajecten in kunsten en erfgoed.

OMWILLE VAN ONZE GESCHIEDENIS VAN COLLECTIEVE ACTIE. Een sterk engagement voor de stad spreekt uit de geschiedenis van collectieve actie: de coöperatieven, de gilden, de arbeidersbewegingen... De vele sterke burgerinitiatieven en de ruimte daarvoor via beleidsinstrumenten (de plek van cultuur in stadsontwikkeling, wijkbudgetten,...) zijn hiervan de erfgenamen.

Wat gaan we doen om een open en zorgzame stad te worden?

De stad als vrijhaven. A space of refuge.

Gent is van oorsprong - en tot op heden - een havenstad. Het is historisch ook een stad van refuges: de abdijen en kloosters uit de omgeving hadden hier allemaal een stek waar mensen in tijden van nood naartoe konden vluchten. Doorheen de eeuwen hebben vele groepen in Gent onderdak gevonden in vrijplaatsen in de stad. Vandaag staan veel van de vrijplaatsen onder druk. De ruimte voor experiment en verwondering wordt kleiner. Het debat over de nood aan onbestemde plekken is in Gent volop aan de gang. Dat maakt van Gent dé uitgelezen proeftuin voor een ambitieus experiment over de waarde van de schaarse ruimte in de stad van morgen: niet enkel de financiële, maar vooral ook de maatschappelijke, sociale en culturele waarde.

Daarbij willen we verwildering bewust toelaten, op een doordachte manier. **Rewilding** is een term uit de ecologie en staat voor het opnieuw 'wilder' maken van natuurgebieden. De natuur krijgt vrij spel en wordt niet meer 'gemanaged', zodat biodiversiteit floreert. Zo ook willen we **creatieve wildgroei stimuleren** door procedures toegankelijker en laagdrempeliger te maken, zodat cultuur de voedingsbodem blijft waarop de stad op kan bloeien.

Het concept van 'refuges', dat we in Gent al kennen sinds de middeleeuwen, biedt mogelijkheden voor de 21ste eeuw. Als opstart van een zoektocht naar betere huisvesting en opvang, maar vooral als labo's om nieuwe dynamieken mogelijk te maken. We bouwen een netwerk van vrijplaatsen. Elke plek is een knooppunt waaraan kunstenaars, cultuurwerkers en burgerinitiatieven zich kunnen verbinden in een 'regelluwe' context. Onconventionele en tegendraadse ideeën kunnen er vorm krijgen. De culturele refuges zijn duurzaam in verschillende betekenissen van het woord. Er is aandacht voor mentaal welzijn, fysieke gezondheid, ecologie, financiële stabiliteit en sociaal draagvlak, vanuit collectief beheer.

We creëren de condities die het mogelijk maken dat zulke culturele refuges ontstaan en zich verder kunnen ontplooiën en verbinden met andere refuges in Europa en voorbij de grenzen van Europa. We doen dit om samen te leren en te creëren: zo gaan we samen op zoek naar antwoorden op de vele uitdagingen waar Europese steden voor staan.

Door nieuwe kernen te creëren over het gehele grondgebied, door de binnenstad te 'ontregelen' en de connectie met de regio te versterken, laten we inwoners en bezoekers anders naar de stad kijken, **als wandelaars die de stad herontdekken**. Wanneer een stad in volle ontwikkeling zich uitstrekt, ontstaan nieuwe kruispunten, nieuwe handelsroutes, nieuwe olifantenpaden en short cuts,... en nieuwe centra.

Welke rol kan het water daarbij spelen? In Gent is het waternetwerk met zijn brede ondergrondse vertakkingen (deels zichtbaar, deels onzichtbaar) een verbindende factor. Een groot deel van het potentieel van dit waternetwerk blijft vandaag onderbenut, samen met het culturele potentieel van de stad. We openen oude kanalen in het centrum, waar Leie en Schelde samenvloeien. De rivieren verbinden ons met de regio rond Gent, als havenstad zelfs met de zee.

Misschien is rewiring ook rewatering? Kan het water in Gent ook een toevluchts-
oord zijn, in een tijd van klimaatverandering en displacement?

ALS EUROPESE CULTURELE HOOFDSTAD WIL GENT2030 EEN VRIJHAVEN ZIJN

Met Gent2030 creëren we FYSIEKE EN MENTALE RUIMTE voor iedereen, thuishavens en onbestemde plekken waar cultureel en maatschappelijk experiment kan ontstaan.

Daarom zetten we in op EEN NETWERK VAN GASTVRIJE EN DUURZAME CULTUURPLEKKEN. Plekken waar mensen zich thuisvoelen en waar nieuwe ideeën kunnen ontstaan.

Door Gent2030 gaan inwoners en bezoekers ANDERS NAAR DE STAD KIJKEN. Er ontstaat ruimte door nieuwe kernen te creëren over het gehele grondgebied, door de binnenstad te 'ontregelen' en de connectie met de regio te versterken, tot in Zeeland.

HOE DOEN WE DIT?

DOOR de ontwikkeling van CULTURELE REFUGES te stimuleren. Met minimale regels, en maximale inspraak. Fysiek toegankelijk, nabij en bereikbaar. Collectief beheerd, vanuit domeinoverschrijdende lokale netwerken. Ecologisch en economisch duurzaam. Plekken waar onconventionele en tegendraadse ideeën vorm kunnen krijgen.

DE SPREIDING VAN CULTURELE KERNEN OVER HEEL (REGIO) GENT. We creëren ruimte, door in de binnenstad en in de regio te 'ontregelen' en opnieuw plaats te maken voor het onverwachte, voor creatieve wildgroei.

DOOR DE VERBINDING VAN CULTURELE REFUGES OVER DE GRENZEN HEEN. De Gentse refuges van vroeger en nu stellen we in verbinding met elkaar en met andere vrijplaatsen in heel Europa en daarbuiten.

GENT KAN DIT

ALS HISTORISCHE STAD VAN REFUGES. Aan de samenvloeiing van 2 stromen was het omwalde Gent steeds een historische stad van refuges, een veilige haven voor vrijdenkers.

VANUIT DE COÖPERATIEVE GESCHIEDENIS VAN GENT. Gent was een internationale voortrekker op vlak van coöperatieven, collectieve actie en burgerparticipatie. Die erfenis zetten we in om de culturele refuges van morgen mogelijk te maken en te inspireren.

VANUIT ZIJN INTERNATIONALE NETWERKEN. De formele internationale netwerken in Gent zijn al sterk, nu willen we ook veel sterker het potentieel aanboren van de informele, weinig zichtbare internationale netwerken van de 160+ nationaliteiten in Gent.

Hoe gaan we aan de slag?

Een circulair atelier. A space of flows.

In de zorgzame, open stad waar we naartoe willen, zijn we niet verstrikt door hiërarchieën of de schotten tussen gemeenschappen, generaties en maatschappelijke domeinen. We werken **regeneratief en in vertrouwen** samen. In een circulaire stad staan niet de ego's centraal, maar wel de onderlinge relaties: tussen mensen onderling en met hun omgeving. Binnen een dergelijk ecosysteem zoeken we naar evenwichten en gelijkwaardigheid tussen (groepen van) mensen. Het gaat ook over de relatie tussen de mens en zijn omgeving. Van ego naar eco, van 'wegwerp' naar 'perma'.

De kandidatuur als Europese Culturele Hoofdstad is een hefboom om de transformatieve kracht van kunsten, erfgoed en cultuur aan te boren en tot maatschappelijke innovatie komen. We putten **veerkracht uit hoop, verbeelding en verbinding**. We willen vanuit artistieke processen een bijdrage leveren aan waardegedreven innovatie en technologie, waarin de mens centraal staat. Kennis van het verleden en intergenerationele solidariteit maken het heden tot een labo voor de toekomst. Om de switch van ego naar eco te maken, zetten we volop in op technologie en vakmanschap en op transversale verbindingen met onderwijs, welzijn, economie,... Vandaag kampen al die domeinen met dezelfde uitdagingen, die ze aanpakken vanuit silo's. Cultuur kan de plek zijn waar al die krachten worden gebundeld, in een gezamenlijk onderzoek, naar de waarden die we belangrijk vinden in de samenleving van morgen en de verhalen die we samen willen vertellen.

We richten Gent in als een "open laboratorium", waar we samen gemeenschappelijke uitdagingen aanpakken en waar ieders creatieve potentieel wordt aangeboord in de publieke ruimte. Burgers zijn de motor van culturele, sociale en technologische innovatie. We willen Gentenaars stimuleren om mee de stad van morgen vorm te geven, out of the box te denken en die verhalen te vertellen die de stad van morgen energie geeft. **Be wild!** We doen door te denken, denken door te doen, balanceren en sturen bij.

In 2030 willen we expertise en perspectieven verbinden en verknopen om nieuwe inzichten te creëren en dynamieken in gang te zetten. Om de broodnodige verbindingen te leggen in de tijd, in de ruimte en voorbij de schotten tussen sectoren, domeinen, generaties en gemeenschappen. We zien **Gent als een open atelier**, waar alle burgers samen nadenken over hoe het hoofd te bieden aan die permanente stroom van uitdagingen waar we vandaag en morgen voor staan.

ALS EUROPESE CULTURELE HOOFDSTAD WIL GENT IN 2030 EEN CIRCULAIRE STAD ZIJN

Hoe kunnen we omgaan met de stroom van nieuwe uitdagingen en crisissen die op ons afkomen, in EEN TIJDPERK VAN PERMANENTE VERANDERING? Gent wil voortrekker zijn in een netwerk van veerkrachtige steden, om een gedeelde toekomst vorm te geven.

We putten VEERKRACHT VANUIT HOOP, CULTURELE VERBEELDING EN VERBINDING. We zetten in op de krachtenbundeling van gemeenschappen, generaties en beleidsdomeinen.

Hierbij laten we ons leiden door een CIRCULAIR DENKEN EN DOEN. We gaan van ego naar eco, van wegwerp naar perma.

HOE DOEN WE DIT?

DOOR GENT IN TE RICHTEN ALS EEN "OPEN ATELIER", waar we via onderzoek samen de tanden zetten in gemeenschappelijke uitdagingen, en waar ieders creatieve potentieel wordt aangeboord, in dat tijdperk van permanente verandering.

DOOR CULTUUR DE PUBLIEKE RUIMTE TE LATEN INNEMEN. Onderzoek en ontwikkeling gebeuren niet in een lab maar in de (semi-)publieke ruimte: op straat en in de huizen, dichtbij de mensen, zodat iedereen kan deelhebben.

CONNECTING THE DOTS. Culturele en maatschappelijke vernieuwing en aanpassingen ontstaan vanuit kwalitatieve verbindingen tussen kunst, erfgoed, technologie, onderzoek, onderwijs, welzijn, toerisme, de bedrijfswereld... Tussen generaties en gemeenschappen.

GENT KAN DIT

OMDAT GENT EEN KENNISSTAD IS. Gent put rechtstreeks kennis uit haar universiteit, hogescholen, de expertise van burgers, gemeenschappen en generaties.

OMDAT WE IN GENT DURVEN OMDENKEN EN GRENZEN VERLEGGEN. Andersdenkend, normverlegend en zelfkritisch: die kwaliteiten zijn nodig om snel opeenvolgende uitdagingen aan te gaan.

COCREATIE EN COMMONING. In Gent is er een stevige traditie om de publieke ruimte te gebruiken als 'co-creatieve maakplaats' voor kunstenaars, kunst- en erfgoedwerkers, onderzoekers en burgers. De publieke ruimte is dé plek waar we samen op zoek gaan naar gedeelde (meer)waarde.